

Večernik

Leto IV. (XI.), šte. 23

Maribor, sreda 29. januarja 1930

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejemani v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Konec diktature Primo de Rivere

NENADEN PADEC ŠPANSKEGA DIKTATORJA. — NJEGOVA USODNA POGREŠKA. — NJEGOV NASLEDNIK GENERAL BERENGUERA.

MADRID, 29. januarja. Snoči ob 8.30 se je sestel ministrski svet k polurni seji, po kateri je ministrski predsednik general Primo de Rivera odšel na dvor. Predložil je kralju svojo demisijo, ki je bila sprejeta. O tem je bil izdan naslednji komunikat:

»General Primo de Rivera je odstopil. Kralj je sprejel njegovo demisijo in poveril šefa kraljevega vojaškega kabineta generala Berenguera s sestavo nove vlade.«

MADRID, 29. januarja. Kakor znano, je Primo de Rivera pozval generalne kapetane španske vojske in mornarice, naj mu sporočijo svoje mnenje, ali uživa njegova vlada še dovoljno zaupanje vojaštva in prebivalstva. Skoro vsi odgovori so bili več ali manj dvoumni. Komandant Barcelone, general Barrera, ki je prispel davi v Madrid, pa je baje prinesel naravnost alarmantne vesti o položaju v Kataloniji. Zaradi tega so se že opoldne razširile po mestu vesti, da je Primo de Rivera odstopil, bile pa so uradno odločno demantirane. Vendar pa se je izvedelo, da je večina generalnih kapetanov izjavila ministrskemu predsedniku, naj kralj sam odloči o tem, ali ostane še sedanja vlada ali ne.

Proti večeru je imel Primo de Rivera dolga zaupna posvetovanja z generalom Barrero in s šefom generalnega štaba generalom Crespo. Najbrž že na tem sestanku se je Primo de Rivera odločil k demisiji.

Ko je obrazložil na seji ministrskega sveta svojim ministrskim kolegom situacijo, so ti pristali na njegov predlog, da poda vsa vlada demisijo. Nato je odšel Primo de Rivera na dvor in v kratki avdienci ponudil svojo demisijo, ki jo je kralj takoj sprejel. Primo de Rivera sta spremljala na dvor finančni minister

grof de Los Andes in notranji minister general Anido.

Pri povratku z dvora je Primo de Rivera potrdil pričakujočim ga novinarjem, da je podal ostavko in da je bila ostavka sprejeta. O svojem nasledniku generalu Berenguerju se je izražal zelo laskavo in izjavil, da se bosta sestala še tekom noči. Na vprašanje, kaj je neposredni povod njegove demisije, je Primo de Rivera odgovoril: »Napravl sem napako, ko sem se obrnil na voditelje armade in mornarice ter v njihove roke položil odločitev, ali naj ostanem na vladi ali ne.«

Ob pol 10. zvečer je prispel v kraljevo palačo šef kraljevega vojaškega kabineta, general Berenguer. Spremljal ga je njegov brat. Ostal je na dvoru skoro celo uro in sprejel mandat za sestavo nove vlade.

Napovedana seja parlamenta je bila odložena za nedoločen čas.

Kljub pozni večerni uri so je vest o spremembi vlade bliskoma razširila po vsem mestu in vzbudila ogromno senzacijo. Vsi listi so priredili posebna izdaja.

PARIZ, 29. januarja. Agence Havas poroča, da je bil neposredni razlog za odstop Primo de Rivere, ker je kralj Alfonz odklonil nekatere njegove odredbe. Tako je diktator predložil kralju v podpis dekret o odstavitvi princa Carlosa kot generalnega kapitana ter dekret o odstavitvi generala Godeda kot guvernerja v Cadizu. Ker kralj teh dekretov ni hotel podpisati, je bil Primo de Rivera prisiljen, da je odstopil. Novi diktator, general Berenguer, je izjavil, da bo kot državljani čuval interese dežele, vprašanje, ali bo sestavil novo vlado iz samih general, pa je odklonil.

Tragičen dogodek v Krčevini

ZAGONETEN SMRTNI SLUČAJ POVODOM GODOVANJA.

Danes okrog 3. ponoči se je zgodil v gostilni Wombek (Taferna) v Krčevini tragičen dogodek, ki je zahteval smrtno žrtev. Krog 11. ponoči so prišli tja nekateri vojni muzičarji, da proslave god Sv. Franciška Saleskega, ki je patron tudi nekaterih muzičarjev, ki so se tam zbrali. Bili so veseli, so igrali in se zabavali. Okrog 3. zjutraj pa je začelo učinkovati močno lansko vino in brez pravega povoda so pričele padati pikre besede sem in tja. Nekateri — zlasti vojni muzičar Franc Vodnik — so pomirjevali in pozivali k odhodu. Drugi

— zlasti narednik vojne muzike Franc Rakuša, ki je tudi godoval — pa so hoteli za vsako ceno še ostati. Nenadoma se je Rakuša zaletel v tovariša Vodnika, ki je stal pri mizi in pozival k odhodu, in ga podri na tla, sam pa tudi padel nanj. V kratkem ruvanju se je nenkrat opazilo, da drži Rakuša Vodnikov bajonet, okrvavljen, z desno roko za ostrino. Kmalu na to so tovariši Rakušo dvignili, on se je opotekel po sobi v drugi kot, nato pa omahnil in padel. Ker navzoči niso drugega videli, nego od bajoneta okrvavljeno roko, so bili

ga bogastva ta bremena postala znosnejša. Na drugi strani je pa tudi ukinit razne za razvoj gospodarstva in izvoza škodljive samoupravne doklade. To je bilo potrebno v interesu češkoslovaške produkcije, četudi so bile samouprave s tem težko udarjene in bo potrebna njih sanacija s pomočjo države.

Zanimivo je, da po novem proračunu ČSR dajo posredni in neposredni davki 57.47% vseh dohodkov, državni tobačni monopol 13.18%, carine 12.90%, kolki in takse za pravne akte 11.39%, in drugi dohodki 7.06%.

Novi češkoslovaški proračun dokazuje

je zopet resno stremljenje ČSR, da se pripravi država in ves narod na izbojevanje velike borbe z ekonomsko krizo, ki je že tu in ki se še vedno postruje. V vodilnih smernicah, na katerih stoji budžet, je podana garancija za nadaljni zdrav razvoj češkoslovaškega javnega in zasebnega gospodarstva, ki bo tako moglo odoleti prihajajoči splošni evropski ekonomski krizi. To je za nas kot bratsko in zavezniško državo nedvomno velikega pomena, pa tudi resen opomin, da usmerimo tudi mi svojo finančno politiko čimbolj v okvir uspešne ekonomske koncepcije.

mnenja, da je Rakuša samo nezavesten. Šele člani rešilne postaje, ki so prhiteli na lice mesta, so ugotovili, da je imel Rakuša globoko rano v desni prsni strani in da je izkrvavel. Ugotovljeno je, da sta bila Rakuša in Vodnik najboljša prijatelja, zato je za enkrat zagonetna Rakuševa smrt še uganka.

Tekom današnjega dopoldneva je pršla na lice mesta, kjer je ležal umrl Rakuša še v legi, kakor je umrl, komisija vojaške oblasti, ki je izvršila izvid in dala truplo odpeljati. Vojaški izslednik je uvedel preiskavo.

Franc Rakuša je stanoval v Krčevini, je bil oženjen in oče treh otrok.

Mednarodni šahovski turnir v San Remu

SAN REMO, 29. januarja. Senzacija devetega kola je bil poraz velemejstra Spielmanna, ki je podlegel italijanskemu amaterju Romiju. Svetovni prvak je dobil že osmo partijo. Sedaj je premagal nemškega prvaka Ahuesa. Bogoljubov je porazil madžarskega prvaka Maroczyja, Niemcovič Colleja, Rubinstein Yatesa. Partija Grau—Monticelli je končala remis, partiji Tartakower—Knoch in Vidmar—Araiza pa sta bili prekinjeni.

Stanje po 9. kolu: Aljehin 8 in pol, Niemcovič in Rubinstein 6 in pol, Bogoljubov in Ahues 5, dr. Vidmar in dr. Tartakower 4 in pol (1), Knoch 4 (1), Colle in Yates 4, Marvezy in Spielmann 3 in pol, Grau in Monticelli 3, Romi 2 in pol, Araiza 2 (1).

Smrt pod brzovlakom.

Včeraj popoldne je v predoru med Pragerskim in Slov. Bistrico brzovlak, ki je vozil iz Maribora proti Zagrebu, povozil cestnega nadzornika Riko Požarja iz Ptuja, rodom iz Maribora. Ponesrečeni je sin kazniškega paznika in je star kakih 25 let. Pred kratkim se je poročil. Zapeljali so ga v mrtvašnico v Črešnjevcu. Ima razbito glavo. Požar je proti predpisom šel po progi v predoru, kjer ga je vlak zagrabil. Ne ve se še, ali je nesreča ali pa nesrečnejš šel namenoma po progi.

Pogrebno društvo v Radvanju

je imelo v nedeljo v društvenem lokalu g. Ružiča občni zbor. Društvo je bilo ustanovljeno dne 1. maja 1924 in šteje sedaj že 465 članov ter ima 50.360 Din 81 par čistege premoženja brez inventarja. V priznanje zasluge je bil že petič soglasno izvoljen sledeči dosednji odbor: predsednik Martin Spindler, podpredsednik Franc Krajnc, tajnik Jakob Ploj, blaginik Simon Lorbec, odborniki gg.: Fras, Lubajšek, Narat, Kramberger in Sager, revizorji nadučitelj Firm, Kolar in Verdnik.

Najdeni ostanke Eielsonove ekspedicije.

Iz Newyorka javljajo, da so našli ostanke avijona Eielsonove ekspedicije. Ostanke letala so štrleli iz snega, ki je tekom mesecev zapadel več metrov visoko. Kabina je globoko v ledu. Ostanke so raztrešeni tudi v okrožju 30 m. Letalo je pri spuščanju ali padcu očitno vidno z vso silo udarilo ob led.

Rak v Bolgariji zelo razširjen.

Statistika iz lanskega leta o boleznih na Bolgarskem kaže, da je v 84 bolgarskih mestih z 1.113.000 prebivalci bilo lani 657 smrtnih slučajev vsled raka. Ker iz vasi še niso zbrani podatki, sodijo, da je z avsem umrlo lani v Bolgariji na raku krog 4500 oseb.

Finančna politika Češkoslovaške

Ve za nas v marsikaterem pogledu povčna. Tudi pri zadnji rekonstrukciji vlade je bilo vodstvo državne finančne politike poverjeno dr. Englišu, možu, ki je kot finančni strokovnjak v svojih znanstvenih delih obravnaval prave temelje dobre finančne politike in ki sedaj že celo vrsto let svoja načela uveljavlja kot finančni minister bratske republike. Dasi ni član parlamenta, so ga vendar tudi tokrat zopet poklicali na čelo finančnega resorta, ker je njegovo ime ozko zvezano z zdravim razvojem češkoslovaških državnih financ tekom zadnjih let.

Vodilna ideja Engliševe finančne politike je stabiliziranje državnih izdatkov na določeni višini, kar mora tekom časa ob naraščanju dohodkov omogočiti znižanje in končno ukinitve nekaterih davkov, ki so težki in socialno ter ekonomsko škodljivi. Nadaljevanje te finančne politike je tudi budžet ČSR za l. 1930/31, ki je sedaj predmet razprav v češkoslovaškem parlamentu. Najvažnejša karakteristika tega budžeta je, da državni izdatki ostanejo skoro nespremenjeni napram l. 1929/30. S tem sta očuvana aktivnost in ravnotežje budžeta, kakor je bilo to sedaj že štiri leta. Od l. 1927 naprej, ko je bil češkoslovaški proračun od 14 in 16 milijard Kč znižan na 9.5 milijard Kč, je opaziti le neznatno kolebanje in lahko govorimo o stabilizaciji budžeta. L. 1927 je bilo dohodkov 9 milijard 723 milijonov Kč, izdatkov 9 milijard 704 milijone Kč; l. 1928: dohodkov 9.562.000.000 Kč, izdatkov 9.536.000.000 Kč; l. 1929 dohodkov 9.570.000.000 Kč, izdatkov 9.534.000.000 Kč; l. 1930 je predvidenih 9.420.000.000 Kč dohodkov in 9.366.000.000 Kč izdatkov.

Seveda je nemogoče v moderni demokratski državi doseči stabilizacijo izdatkov enostavno z direktnim zmanjšanjem novih potreb državnega, socialnega in kulturnega življenja. Tako so tudi v ČSR tekom zadnjih let vkljub vsej štednji upravni izdatki države narasli za nad četrto milijarde Kč. Vkljub temu pa je dr. Engliš očuval stabilnost budžeta: znatno je znižal izdatke za obrestovanje državnih dolgov, konvertiral je posojila z veliko obrestno mero v posojila z manjšo obrestno mero in izplačal nekatere posebno neprijetne dolgove. Ako vidimo, da je bilo še l. 1927 predvidenih v budžetu 1194 milijonov Kč za obrestovanje dolgov, l. 1930 pa samo 983 mil. Kč, pomeni to prihranka 211 milijonov Kč, kar je nedvomno lepa svota. Tu pa smo že obenem pri drugi vodilni ideji Engliševe finančne politike: ne delati novih dolgov in polagoma odplačevati stare. Stanje državnih dolgov se je od lani do letos znižalo od 36.853 milijonov na 36.233 milijonov Kč, torej za dobrih 600 milijonov.

Dr. Engliš tudi dobro uvideva tezo današnjih davčnih bremen, ne vidi pa možnosti, da bi se državni razhodki mogli znižati tako, da bi se davki mogli občutno znižati. Zato išče poti in načina, kako bi z naravnim porastom narodne

Naša okolica in Rdeči križ

POTREBNA IN NEPOTREBNA DRUŠTVA. — NALOGE RDEČEGA KRIŽA. — PREDSDOKI UMESTNI? — AGILNA OKOLICA. — OBČNI ZBOR V STUDENCIH. — KRAJEVNE POTREBE IN BODOČE DELO. — LASTNA FERIJALNA KOLONIJA? — ZA KONCENTRACIJO SIL.

Svoječasno je bilo v »Večerniku« spre-govorjenih mnogo besed o nepotrebnem ustanavljanju novih društev, o cepljenju sil itd. Mnogo premalo se je pa takrat povdarjalo dejstvo, da imamo res nebroj izobraževalnih, sportnih, pevskih, telovadnih in drugih društev, na žalost pa prav malo takih, ki bi svoje delo usmerila vselej in povsod nesebični pomoči trpečim.

Koliko neumestnih besed je padlo v neinformirani javnosti baš lani, ko so sreska poglavarstva dajala inicijativo za ustanavljanje društev Rdečega križa! Koliko prikritega zabavljanja in kritikanja je bilo izneseno, ko se je govorilo o »frazah« glede socialnih in humanitarnih dolžnosti občinstva!

Morda je res ta ali oni ob imenu »Rdeči križ« nevoljno odkimal, ko se je spomnil na grozovitosti pretekle vojne... Vsi trezno misleči so se pa takoj zavedli, da je kljub minuli vojni še mnogo, mnogo trpljenja, ki ga blesteči svet ne vidi in mu ne pomaga! Trebalo bi še mnogo Carkarjev, da bi pokazali vse one ponižane in teptane, bedne in trepeče, a še bi našli ljudi, ki bi govorili o frazah...

Vse naloge, cilj in smotri Rdečega križa so usmerjeni k izboljšanju higijskih in socialnih razmer celotnega našega naroda. Ljubezen do bližnjega in čut človečnosti naj ozdravita rak-rane naše domovine, ki je baš na poti najlepšega razvoja. To se bo pa moglo zgoditi le takrat, ko bodo intencije tega najpotrebnejšega in za konsolidacijo širših narodnih plasti najpomembnejšega društva znali ceniti vsi narodni krogi. V tem primeru socialna in humanitarna dolžnost občinstva ne more biti — fraza!

Zanimivo je dejstvo, da so se okoličani, ki so jim predvoje razmere pritisnile pečat nacionalne nezavednosti in nezanesljivosti, s popolnim razumevanjem takoj lotili te, za narod tako eminentne humanitarne naloge! Praktično so se rehabilitirali v geslu: »Pokažimo svojo ljubezen do bližnjega!« In to ni le samaritansko, temveč obče človečansko, najvišje narodno-zavedno stališče! Kdor bi tega ne videl, je slep in mu ni pomoči.

Z navdušenjem so se lotili dela v Krčevini, kjer so prvi ustanovili krajevni odbor Rdečega križa. Prav nič ni zastajal naš delavski center — Studenci, kjer so meseca junija 1929 ustanovili krajevni odbor za okoliš Studenci, Radvanje, Pekre in Limbuš. Kljub komaj polletnemu delovanju beleži Rdeči križ v Studencih v svojem prvem poslovnem letu že lepe uspehe v smeri realizacije društvenih ciljev. To je jasno pokazal nedeljski občni zbor, ki se je vršil pod predsedstvom agilnega šolskega upravitelja g. A. Alta. Menda je to poleg gasilnega društva edini forum, kjer se zbirajo ljudje iz vseh krogov, brez verskih, političnih in razrednih predsodkov. Vsi člani od pomožnega delavca do učitelja in uradnika so prečinjeni s plemenito mislijo ljubezni in človečnosti. Taki močni ideji je pa uspeh že v naprej zagotovljen, čeprav se stavijo na pot neštete ovire.

Začetek je sicer skromen: okrog 50 članov, nekaj dobrotnikov, 2 prireditvi in samo 5000 Din v blagajni. S tem se ne da zidati še lepih gradov! Zato pa kaže odbor, ki je bil tudi ponovno izvoljen, mnogo dobre volje za humanitarne cilje društva. Že v prvem letu je društvo načelo pereča vprašanja, mimo katerih so preje društva, ustanove in posamezniki hodili gluhi in slepi.

Že naslov »delavski center« pove, da tu ni doma sreče in blagostanja! Zato se hoče odbor ozirati na krajevne potrebe. In če premostimo te, najdemo toliko gorja, bede, pomanjkanja in trpljenja, da odbor mora in tudi hoče po svojih sedaj še skromnih močeh ublažiti rane, odstraniti zlo in olajšati najhujše.

In naša mladina? Pravijo, da je naša nada, naš up, naša bodočnost. Po dose-danih ugotovitvah bo ta bodočnost slabotna in nezdrava, če se nekaj ne ukre-ne. Danes je polovica studenške delav-

ske mladine telesno tako slabotna, da po višini in teži ne dosega mladinske normale! Ali more v slabotnem telesu bivati zdrav duh?! —

Mestni otroci so v tem oziru dobro preskrbljeni. Mestna občina, podporno društvo in Podmladek Rdečega križa skušajo z vsemi močmi paralizirati kvarne razmere s ferijalnimi kolonijami na Pohorju in ob morju. Žal pride pri teh akcijah okoliška deca le v neznatni meri v poštev.

Rdeči križ v Studencih je na pobudo članov-učiteljev sklenil, da ustanovi — morda že letos — svojo lastno ferijalno kolonijo za slabotno delavsko mladino. S tem je krajevni odbor v polni meri dokazal, da se zaveda svoje naloge tudi napram otroku, bodočemu članu močne državne zajednice in prebivalstva bo ta sklep brezdvomno kvitiralo s tem, da pomaga z vsemi svojimi močmi Rdečemu križu uresničiti to idealno misel.

Ako slišimo, koliko store za svojo de-co druge države, druga mesta in kraji, tedaj čutimo, da mi mnogo premalo sil posvečamo otroku. Če bo tudi v tem oziru prebit led, bo v veliki meri to za-sluga Rdečega križa, ki se bo brezdvomno lotil naloge z največjo vneto. Zato bi bilo potrebno, da se do uresničenja te ideje koncentrirajo vse sile pri prireditvah in predstavah v Studencih le za ferijalno kolonijo studenških delavskih otrok. Kakor slišimo, je zadeva v teku in je odvisna le od naklonjenosti in razumevanja vseh Studenčanov!

V nedeljo izvoljeni upravni odbor pa jamči, da bo društveno delo napredovalo v blagor vsem trpečim!

Izvoljeni so bili: predsednik A. Alt, šol. uprav.; podpredsednik A. Kaloh, župan; tajnik F. Bendé, žel. uradnik, namestnica Mlinaričeva, strok. uč.; bi-gajnik F. Pušnik, posestnik; nam. J. Sitter, žel. uradnik; odborniki: A. Senica, gost.; F. Mikek, trg.; Iv. Gobec, krojač; K. Kirbiš, delavec; A. Koritnik, mizar; J. Augustinovič, delavec; P. Sec, slikar; za obč. Radvanje: Fr. Vizovišek, župan; Simon Lorbec, posestnik. Kooptirana sta bila: I. Firm, šol. uprav. in E. Vranc, učitelj. Nadzorni odbor: Jos. Jaklič, varinski upravnik v p., Prek Alojz, posestnik in V. Rančša, trgovec.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR.

Sreda, 29. januarja. Zaprtó.
Četrtek, 30. januarja. Zaprtó.
Petek, 31. januarja. Zaprtó.
Sobota, 1. februarja ob 20. uri »Netopir«.
Premijera, Ab. B.
Nedelja, 2. februarja ob 15. uri »Grudi-ca«.
Kuponi. — Ob 20. uri »Netopir«.

Plujsko gledališče.

Ponedeljek, 3. februarja ob 20. uri »Ra-dikalna kura«. Gostovanje Mariborčanov.

Celjsko gledališče.

Sreda, 5. februarja ob 20. uri »Lepa pu-stolovščina«. Gostovanje Mariborčanov.

Ste že podpisali de eže za pohorsko vzoenjačo

Malim obrtnikom

je tudi na X. mednarodnem vzorčnem velesojmu v Ljubljani, ki se bo vršil od 29. maja do 9. junija, omogočena udelež-ba, ker je velesojmsko ravnateljstvo tu-di na svoji letošnji jubilejni prireditvi nakazalo Uradu za pospeševanje obrti v Ljubljani primeren prostor. Obrtniki, ki nameravajo razstaviti na prostoru ura-da, naj prijavijo svojo udeležbo pri Ura-du za pospeševanje obrti, Ljubljana, Krekov trg 10/I, takoj, najkasneje pa do 30. marca, kjer dobe tudi vse podrobne informacije.

Mariborski in dnevni drobiž

Poštna hranilnica učiteljskim kandidatom

51 nagrad za najboljše izdelano nalogo »Zakaj in kako naj varčujem?«. Mariborčanka Erna Česnik dobila prvo nagrado.

Da bi se duh varčevanja v našem narodu kar najbolj razvil, je poštna hranilnica razpisala v pretečenem šolskem letu nagrade za najboljše izdelano nalogo »Zakaj in kako naj varčujem?«. Na to vprašanje so odgovorili učenci in učenke IV. letnika vseh učiteljskih v Jugoslaviji. Naloga se je pisala v dveh šolskih urah. Učiteljski kandidati so pokazali mnogo razumevanja in ljubezni do varčevanja. Njihove naloge so polne optimizma in volje, da varčujejo sami in da vzgajajo mladino k varčevanju. Učiteljska so predložila za nagrado najboljšo nalogo iz vsakega oddelka. V ministertvu prosvete je pregledala naloge in izbrala najboljše komisija: g. Vlada Simič, referent ministertva prosvete, g. Branislav Miljković, profesor višje pedagoške šole in g. Nikola Gačeša, šef oddelka za hranilne vloge pri poštni hranilnici.

Prvo nagrado je dobila Erna Česnik iz Maribora. Njena naloga, katere se odlikuje v jasnosti izraževanja, razpravlja cel problem varčevanja in naglašava potrebo, da priučimo otroke varčevanju; zato je dobila gđ. Erna Česnik prvo nagrado v znesku 500 Din. Drugo nagrado 300 Din je dobila Vasiljka Vukačević iz Novega Sada; tretjo, tudi 300 Din je dobila Ljerka Novaković iz Zagreba. Četrto in peto nagrado po 200 Din sta dobila Svetislav Prvanović iz Prilepa in Vladimir Dražić iz Aleksinca. Po 100 Din nagrade dobijo učiteljski kandidati: iz Maribora Poljanec Olga, Golob Marija, Cvetko Vladimir in Dernač Jakob, ter še 41 kandidatov iz raznih drugih mest kraljevine Jugoslavije.

Promocija dveh Mariborčanov v Inomostu.

Jutri popoldne bosta na univerzi v Inomostu promovirana gg. Leon in Rudolf Kac, sinova znanega mariborskega narodnega in javnega delavca, zobozdravnika g. dr. Viktorja Kaca, za doktorja vsega zdravilstva. Novima mladima slovenskima zdravnikoma naše najiskrenejše čestitke!

Smrtna kosa.

Med nebeške krilatice se je preselil da nes 5letni Teodor, sin restavraterja Grajske kleti, g. Josipa Majdiča v Mariboru. Pogreb bo v petek, ob 15. uri iz mrtvašnice na Pobrežju. Blag mu spomin, težko prizadetim starišem naše iskreno sožalje!

Ljudska univerza Studenci.

Jutri, v četrtek, 30. tm. ob 19. predava g. Robnik o ustroju in pomenu družine. Vstop prost.

Prostovoljno gasilno društvo na Pobrežju.

ki se pod spretnim vodstvom nadučitelja g. Klemenčiča zelo lepo razvija, je imelo v nedeljo svoj 25. redni letni občni zbor, ki je pokazal vsestranski napredek. Društvo si je lani nabavilo že svoj lastni avto, letos pa si namerava o priliki svoje 25letnice nabaviti še motorno brizgalno. Gasilci so sodelovali tudi skoro pri vseh požarih v Mariboru. Pri volitvah je bil zopet izvoljen za načelnika nadučitelj g. Klemenčič, za tajnika pa g. Pšeničnik.

Okrožna skupina drž. nameščencev in upokolencev v Mariboru

priredi svojemu dolgoletnemu zaslužnemu predsedniku prof. dr. A. Pečovniku poslovilni večer v dvorani hotela Orel v četrtek, dne 30. tm. ob 20. uri G. dr. Pečovnik odide namreč v prihodnjih dneh na svoje novo službeno mesto v Ljubljano kot inšpektor za srednje in meščanske šole dravske banovine. Vabljeni so vsi drž. nameščenci in upokolenci z družinami.

Cercle français.

V četrtek, 30. januarja in v četrtek, 6. februarja odpade literarni kurz gospe G. Lavergne.

Vstopnice za koncert Glasbene Matice so od danes naprej v predprodaji v trgovinah gospe Zlate Brišnik in »Höferia«.

Nov popis prebivalstva

V Beogradu se vrše v državnem statističnem uradu velike konference statističnih strokovnjakov iz cele države o načrtu zakona za nov popis prebivalstva, ki bi se naj vršil letošnje leto.

Zakon o narodnih šolah,

o plačah, stalnih mesečnih in ostalih dokladah in prejemkih, napredovanju in pokojinskih prejemkih učiteljev na srednjih in strokovnih šolah v resoru ministertva za poljedelstvo, dalje zakon o podpori za asanacijo vasi ter pravilnik za izvrševanje odredb o verskem pouku po zakonu o srednjih šolah, učiteljskih in privatnih šolah, so objavljeni v Uradnem listu banske uprave dravske banovine z dne 28. januarja.

Nezgode pri delu.

Strugar Marij Kompara na Tržaški cesti se je zadel pri delu z orodjem v čelo ter si prizadjal 6 cm zevajočo rano. Po zdravniški pomoči je ostal v domači negi. — V tvornici Doctor & drug se je sinoči zgrudila 20letna delavka Slavica Voda iz Pobrežja. Z rešilnim avtom so jo odpemili na stanovanje. — Pri spravljanju stelje je padel s škednja 50letni hlapec Dragotin Razboršek iz Gornje Bistrice. Pri padcu čez opolzke stopnjice si je zlomil križ. Prepeljali so ga sicer v bolnico, vendar pa je njegovo stanje brezupno.

Požar v ključavničarski delavnici.

Sinoči krog 21. je opazil vajenec medicinarja Gerja, da gori v ključavničarski delavnici Vek. Lavrenčiča v Slovenski ulici. Obveščena policija je alarmirala požarno brambo, ki je ogenj v par minutah udušila. K sreči je gorelo še le oglje v nekem zaboju in je bil ogenj pravčasno opažen. Škoda je le malenkostna.

Občinstvo slavno opozarja,

Na prvi dan se februarja, ko se vrši planinski ples, Planinski raj bo to zares!

Družabni večer

priredijo privatni nameščenci dne 15. februarja v zgornji dvorani Narodnega doma. Že danes opozarjamo vse privatne nameščence na ta večer, da z osebnostno agitacijo pripomorejo čim bolj do lepega uspeha prireditve, ki bo ostala s svojim pestrim programom vsem v prav lepem spominu. Naj bo obenem večer tudi revija naših vrst v Mariboru! 293

Društvo Rdečega križa v Mariboru

ima dne 30. tm. ob 20. uri svoj redni občni zbor. Ker čaka društvo v tekočem letu mnogo dela, naj se ga vsi odborniki kakor tudi člani polnoštevilno udeležijo. Vabljeni pa so tudi vsi drugi, ki se zanimajo za to humanitarno društvo, ker je pristop še tudi na občnem zboru mogoč. Občni zbor bo v posebni dvorani restavracije pri »Orlu«.

Mladinska veseloliga v gledališču.

Mesto doslej običajnih veselih pustnih prizorov priredi začetkom februarja Slovensko žensko društvo v Mariboru s požitvalnim sodelovanjem naših šol zabavno igrice. Tokrat nas povede de-janje v deželo Don Quichota, ki nam jo pričarajo scenerija, kostumi in ples v vsej njeni mičnosti. Vesela scenerija in komični zapletljaji bodo deci v smeh in zabavo. Razen dvodejanske igrice še dva vesela rajalna nastopa. Opozarjamo stariše na to redko priliko ter jih prosimo, da privedejo svojo deco. Čisti dobček v prid počitniške kolonije na Pohorju.

Telesno zaprtje, slaba prebava, abnormalno razkrajanje in gnjiloba v črevesu, pomnožena vsebina kisline v želodčnem soku, nečistost kože na obrazu, na hrbtu in prsih čermasti turji, marsikateri katari motne služnice preidejo z uporabo naravne »Franz Josefove« grenčice. Številni zdravniki in profesorji uporabljajo »Franz Josefovo« grenčico že desetletja pri odraslih in otrocih obeh spolov z največjim uspehom. »Franz Josefova« voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in špicerijskih trgovinah. I

Velika kavarna.

Sredo, četrtek, 2 kabaretna večera. Petek poslovilni večer prijubljene ruske pevske glasbe. Sobota: prvi koncert magnetov - ciganske glasbe. Palais de Danse. Komik Oskar Paulig. Prvovrstni soored.

Kadar „kmetilci“ potujejo . . .

Končno je postala tudi ta, dolgo negovana, tiha želja realnost; odzvali smo se prijaznemu povabilu in nastopili enga dne družabni zlet v Slovenske Gorice.

Krasno, poletno jutro: sinjejasno, solinčno, zrak čist in svež in narava kot prerोजना. Po dežju minulih dni je sledilo zopet solnce; z njim hitrejši, še skladnejši ritem tistega, kar imenujemo življenje.

Pred mariborskim glavnim kolodvorom. Zbiramo se od štirih do petih. Večina je tu že ob štirih: čila, jutranje sveža, vedrih lic in v zlatem razpoloženju. Ob petih odhod. Signal, hrušč motorja in zazibali smo z avtobusom po gladki, oprani cesti proti severu. 17 zletnikov nas je bilo. Smo dejanski pripadniki zelene, kmetijske stroke, zato tovariši. Resni in polresni razgovori, šale, dovtipi — vmes opazovanja okolice, kultur, kritika. Marsikdo še ni potoval tod. Zato občudovanje lepe, pestre, pokrajinsko mične okolice, občudovanje kmetijskih kultur, med njimi zlasti sadovnjakov in vinogradov. Avtobus drvi gladko, sigurno in kmalu smo v obmejnem št. Ilju. Formalnosti pri našem in avstrijskem obmejnem oblastvu nemoteno urejene. Transitni potniki zaupljive zunanosti.

V Špilju. Mali odmor. Bencinski tank popolnimo z zaloge avstrijskega izvora. Potem naprej. Skozi avstrijsko Pomurje proti Cmureku. Pasiramo: Gersdorf, Schwarza, Lichendorf in Weitefeld. Dokaj obljudena ravan. Nič nam tujega ne opazimo; vse — razen nemških napisov — se nam zdi domače, pristno. In vendar je državna meja tam onstran, kjer pričenjajo holmi, gričevje, poezije polne gorice. In narodnostna meja? Je oficijelno tudi tam, preko Mure . . .

Nehote mislimo na nekoč in danes in skrito, prtajeno se vzbujajo narodna sentimentalnost. Za hip morda; potem smo zopet pri realnosti mimobrzeče pokrajine. — Vrste se lične hišice, vasi, vmes livade, senožeti, njive z letošnjimi nasadi — pozornost vzbujajo cele table s samimi kulturami buč — tu in tam kak gozd; biljnati svet, ves v rosi, le-sketa v jutranjem solncu nalik bisernemu polju.

Murecki. Trg dokaj prazen; je še zgodaj in tudi praznik je. Studiramo spotoma napise lastnikov trgovin, obrtnih lokalov itd.; sufiksi raznih priimkov se nam zde značilni.

Se minuto, dve in dosegli smo murški most. Tu — in onstran kontrola listin, kratka vprašanja in odgovori, vojaški pozdrav obmejnih organov in zopet smo na domačih tleh.

Nadaljujemo pot po strmi cesti na okroglo 400 m visoki Vratji vrh. Serpentinasta cesta, na obeh straneh teman gozd, skoraj divja romantika. Motor deluje z vso silo, a le zmerno se pomikamo navzgor. Končno na cilju: pred gorenjemureškim gradom. Sprej-

me nas upravitelj gradu in veleposestva grofa Stubenberga, gospod Maly, naš gostitelj in odlični, občespoštovani strokovni kolega. Nimamo časa za podrobni ogled celega veleposestva; na programu je le ogled gradu in njega neposredne okolice. Sledimo g. upravitelju. Mirno, premišljeno, vse z izrednim znanjem in umevanjem nam razkazuje in tolmači. Gospodarska poslopja, hlevi s konji in govedom, svinjaki, kleti, strojna remiza, orodnice itd.; povsod vzoren red in praktična ureditev. Potem v grad.

Grad, sezidan v renesančnem slogu, (poslednjič menda okoli leta 1600), je podolgovata stavba nepravilnega štirikotnika. Ima dvoje nadstropij s preko 30 raznih izb. Grajska kapelica je posvečena sv. Barbari. V gradu lastnik že dolgo ne biva več; zato so malone vsi prostori več ali manj prazni, zapuščeni, deloma pa služijo danes gospodarskim svrham. Oživelo pa je bilo življenje ob prevratu; vsled obmejne lege so se nastanile v gradu vojaške posadke, graničarji, uradi itd. — skratka, bili so, baje prav burni, za družino redkih današnjih grajskih prebivalcev nenavadni in neprijetni časi. Kot mali odmev iz tiste davne prošlosti šumnega življenja in viteških pohodov nekdanjih tukajšnjih lastnikov!

Iz drugega nadstropja gradu krasen razgled v Pomurje in tje čez po Nemškem Štajerju; kar ločiti se ne moremo od lepe panorame, na kateri se pohotno pasejo naše zvezdave oči. Nehote se domislim srenjskega (p. d. »strajnskega«) gradu nad Podsredo; veliko sličnosti ugotovim med njim in tukajšnjim gradom z ozirom na lego.

Čas je potekal in misliti smo morali na odhod. Pa naš gostitelj, stara, gostoljubna hiša, je bil dosleden svojemu programu: »Utile cum dulci«, ali pa nič za svoje goste!

Potem, ko smo videli in čuli mnogo lepega in koristnega in smo s tem obogatili svojega duha, smo se znašli v zasebnih prostorih g. upravitelja. Sprejela nas je njegova nad vse ljubezniva gospa soproga, distingvirana, fina dama, ter nas bogato, a diskretno postregla s pijačo in jedajo v vseh izbornih kulinarčne umetnosti. To so bili animirani trenutki takrat, je bila neka posebna intimnost v čustvovanju, in zdelo se mi je, kot da nas spaja nekaj s člani drugega gostitelja v harmonično družinsko zajednico. In potem je priševal še naš sozletnik, g. Ž., s svojim obulom: zapel je par pesmic in zaigral par izbranih na kitaro. Ob zvokih godbe pa naša, že itak razgibana notranost ni mogla ostati topa; zarajale so srca in duše v mogočen akord slavospeva življenju, tovarištvu, kmetijski stroki in — ko je prišlo, žal, prerano, slovo — v prisrčno zahvalo gostitelju in gostiteljici za svetle, pa tudi koristne trenutke, ki smo jih preživeli ob tem našem, sicer kratkem obisku. J. S.

Lord Churchill o Leninu

LENINOVO ROJSTVO NESREČA ZA NARODE RUSIJE, DRUGA MALO MANJŠA NESREČA NJEGOVA SMRT.

Nemci so spočetka na zapadu s strupenimi plini in metalci ognja izzvali najstrašnejše pohujšanje. Vendar pa jih je obdal občutek groze, ko so najgroznejše vsega orožja spustili na Rusijo. Oni so spravili Lenina kot kužni bacil v plombranem vozu iz Švice v Rusijo. Lenin je došel 16. aprila 1916 v Petrograd. Kdo je to bitje, ki razpolaga s tako strašnimi silami? Lenin je bil za Karla Marxa, kar je pomenil Omar za Mohameda: on je prestavil njegovo vero v dejanje. On si je domislil prirodne metode, po katerih se dajo v naši dobi izvesti marksistične teorije. On je iztuhlat komunistični bojni načrt, on je izdajal povelja, pisal parole, dajal signale in izvršil napad. Lenin je pomenil tudi osveto. Otrok birokracije, iz nižjega plemstva, vzgojen od zelo spoštovanega šolskega nadzornika, so krenile njegove misli že v zgodnji mladosti po nenavadnem ugovoru na potu sočutja proti nasilnosti, ki uničuje vsako sočutje. Leninov oče je bil

neomadeževan, njegov starejši brat pa upornik. Ta prisrčen tovariš Leninove mladosti, je bil leta 1894. kot soudeleženec pri nekem umoru obešen. Leninu je bilo takrat 16 let, toraj že v starosti, da je vse to čustveno predelal; njegov duh je bil čisto nenavaden instrument. Če je svetila njegova luč, je razsvetila ves svet, njegovo zgodovino, njegove skrbi, norosti, goljufije, pred vsem pa njegove krivice. V svojem žarišču je zjednila vsa dejstva — najmanj dobrodošla in najbolj nemajoča — z enako močnimi refleksi. Njegov intelekt je bil obsežen in v nekaterih slučajih sijajen.

Usmrtitev njegovega brata je krenila ta širok in svetel žarek luči skozi prizmo — in ta prizma je reflektirala rdeče.

Leninov duh pa je izrabljala in tirala še mnogo bolj nenavadna volja. Njegovo telo, žilavo, čokato in silno, je navzlic boleznim sprejelo pod streho vso to eruptivno silo dela. Se predno se je izčrpal, je bilo dokončano njegovo delo, in

tisoč let ne bo zadostovalo, da zapade pozabljenosti. Samo človeški duh in njegovi sistemi korakajo v naši dobi nevzdržno naprej. Rešitve, ki jih je doprinesel Lenin človeški bedi, zaostajajo daleč za zahtevami in znanstvi naših dni.

Življenje človeške družbe se razliva po povečajočih in na vse strani se razvijajočih kanalih. . . Grobnica najdrznejšega eksperimentatorja že toraj danes po vsej pravici lahko nosi napis »Zastarelo«. Mirnejša generacija bo kar prelitala zgodovino, v kateri je popisana ruska strahovlada in mladina bo brez posebnega zanimanja stavila vprašanje, ali se je vse to dogodilo pred ali po veliki svetovni vojni — potem pa šla za tisoči drugih novih mogočnosti. Izobraženi narodi so zatopljeni v praktično delo. Socijalisti in prijatelji ljudstva se naglo oddaljujejo po hodnikih neplodnih idej in se pririjejo iz prepadov, v katere so zdrsnili Rusi. Lenin pa je zapustil sled za seboj. In kar se tiče uničenja življenja mož in žen, se ne more noben azijski zmagovalc, noben Tamerlan ali Džingis Khan kosati z njegovo slavo.

Leninovo orožje je bila logika, prepričanje, oportunitizem, njegove simpatije hladne in širne ko arktični ocean, njegovo sovraštvo žilavo ko krvnikova zanjka, njegov namen odrešenje sveta, njegova metoda pa, razstreliti ga v zrak. Trden v principih, zraven pa vedno pripravljen, kakor poročajo njegovi biografi, da pomije tudi posodo in poziblje otroka; isto tako veselo razpoložen pri naskakovanju divjega petelina ko pri umoru cesarja. Leninova osveta ni bila osebna. Prisiljen, da ubije kako osebo, je kazal nevoljo — celo muko. Toda uničiti milijon ljudi, dati na proskripcijsko listo cele sloje, zanetiti požar meščanske vojne v vsaki državi, z neizogibnimi posledicami uničenja blagostanja celih narodov — to so bile zanj samo zabavne abstrakcije.

Ruska statistična preiskava je izračunila, tako piše profesor Sarolea, da so diktatorji te osebe umorili: 28 škofov, 1219 duhovnikov, 6000 profesorjev in učiteljev, 9000 doktorjev, 12.950 posestnikov, 54.000 oficirjev, 70.000 policistov, 193.290 delavcev, 260.000 vojakov, 355.250 intelektualcev in obrtnikov in

815.000 kmetov. Te številke potrjuje M. Hearnshaw v »A survey of Socialism«. Ne vsebujejo pa te številke ogromnih izgub, ki jih je utrpelo rusko ljudstvo zaradi lakote.

Lenin je bil veliki zatajivec. On je zatajil vse. On je zatajil boga, kralja, moralo, pogodbe, dolgove, rente, obresti, postave in stoletne navade, vse tradicije, najsi so bile pismene ali ustnene, celo sestavo človeške družbe — kakor obstoji danes. Nazadnje je zatajil še sam sebe. On je zatajil komunistični sistem. On je priznal njegov neuspeh na polju največje važnosti. On je oznanjal novo gospodarsko politiko in priznal privatno trgovino. On je zatajil to, za kar je umoril milijone, ker niso hoteli na to verovati in so, kakor se vidi, imeli navsezadnje še prav. Njihova nesreča je le bila, da ni prej prišel do tega spoznanja. In kako velik je človek, ki prizna svoje napake! Toraj nazaj k pomivanju posode in hitro otroku kako slaščico v usta. Morebiti se tokrat posreči, morebiti bodo tokrat oni ubiti, ki nimajo prav in ne oni, ki imajo prav. Pa kaj je koncem koncev na ljudeh? Če je imperijalizem mogel imeti svoj »Kanonenfutter«, zakaj bi naj bile komunističnemu laboratoriju odklonjene sirovine za sociološke poskuse?

Stene v Kremli so bile priče redkega razpada. Poroča se, da se je več mesecev pred svojo smrtjo v brezkončnem ponavljanju starih molitvic klanjal odstavljenim bogovom. Če to odgovarja resnici, bi le bilo dokazano, da ironija tudi na Olimpu ni bila neznana. Toda to jecljajoče bitje ni bilo več Lenin. Ta je bil že daleko.

Sila Leninovega razuma je odpovedala v trenutku, ko je omagala njegova razdirajoča moč in zahteva nezmotljivih protisredstev. Samo on je mogel pogrnati vso Rusijo v to čarobniško močvirje in samo on bi našel tudi pot nazaj. On je videl, se okrenil in se pogreznil. Jasna luč, ki ga je razsvetljevala, je ugasnila v trenutku, ko se je neodločen nameraval vrniti. Ruski narodi pa so capljajoč obtičali v močvirju. Največja njihova nesreča je bila njegovo rojstvo, druga malo manjša pa njegova smrt.

15 let hodil brezplačno v gledališče

V Kodanju je nedavno povzročila mnogo zabave kopenikijada nekega Thomsona, moža iz naroda, velikega prijatelja gledališča, za katero je bil navdušen, ni pa imel zanje denarja. S pomočjo gledališkega strojnika mu je uspel zanimiv trik: oblečen v platneno bluzo kot strojnik je za kulisami, na mostičku, kjer kulisarji spravljajo kuliše, skozi polnih 15 let videl vsako predstavo »iz prvega vira« in užival umetnost. Nihče ga ni nikdar opazil, do nedavna, ko je prišel novi inspicijent, ki je razdril lepo idilo. Thomson je tekem 15 let videl na tak način kakih 4500 predstav popolnoma zastonj.

Mednarodna razstava prometa in turizma

se bo vršila od 6. jul. do 16. avg. tl. v Poznanju na Poljskem na ozemlju splošne državne razstave poljske, istočasno se bo tam vršil kongres Zveze prometnih društev, ki obsega nad 1000 velikih prometnih in turističnih organizacij iz 64 držav vseh 5 kontinentov. Razstava bo v 3 sekcijah: prometna bo obsegala železnice, mestni promet, avijatiko, morsko in rečno plovbo, vozove, ceste in mostove, telefon, telegraf in pošto, radio, transportne naprave; sekcija pogonske traktacije vse vrste motornih vozil; sekcija turistične pa v glavnem propagando, potujoči film, kartografijo, sport itd. Upamo, da bo tudi Jugoslavija zastopana na razstavi, zlasti v tretji sekciji v turistično-propagandne svrhe.

Električni stol v Sing-Singu

je lani samo štrikrat bil rabljen za izvršitev smrtno kazni vkljub temu, da je bilo izvršenih več umorov ko kedaj prej. Zdi se, da so postali sodniki v Ameriki glede smrtnih obsodb milejši.

Sport

Beograd:Atene 3:1 (2:1).

Včeraj je reprezentanca Beograda odigrala nogometno tekmo proti reprezentanci Aten. Po lepi in napeti igri so Beograščani zmagali 3:1 (2:1).

Gostovanje Jugoslavije v Zagrebu.

Beograjska Jugoslavija gostuje v soboto in nedeljo v Zagrebu in sicer bo prvi dan igrala s Concordijo, drugi dan pa z Gradjanskim. Za nastop Beograščanov vlada v Zagrebu velik interes.

Mariborski zimsko-sportni podsavez, službeno.

Seja upravnega odbora dne 30. tm. odpade in se bo vršila prihodnja seja v četrtek, dne 6. februarja. Tajnik.

Avstrijsko prvenstvo v hitrem drsanju.

V Celovcu so se preteklo nedeljo vršile tekme v hitrostnem drsanju za prvenstvo Avstrije. Rezultati so bili sledeči: na 500 m: 1. Jungbluth (Dunaj) 46.8 sek., 2. Riedl (Dunaj) 46.9 sek., 3. Leban (Celovec) 47.7 sek.; na 5000 m: 1. Jungbluth 9 min. 3 sek., 2. Leban 9.7; 3. Riedl 9.10; na 1500 m: 1. Riedl 2 min. 29.3 sek., 2. Leban 2.30.2; 3. Jungbluth 2.31.8; na 10.000 m: 1. Jungbluth 18 min. 34 sek., 2. Riedl 19.6, 3. Leban 19.7. Končni placement: 1. Jungbluth, 2. lauski prvak Avstrije Riedl, 3. Leban.

Koliko upokojujencev ima Češko-slovaška??

Iz novega proračuna Češkoslovaške republike je razvidno, da ima država skrbeti za 19.600 upokojujencev in 22.600 vdov in sirot bivših upokojujencev. Za vse je predviden izdatek 763 milijonov Kč, za 30 milijonov več ko lani.

Blaznost boljševikov.

Iz Lenjingrada javljajo, da je predsedstvo tamošnjega krajevnega sovjeta odredilo, da se odstranijo križi z vseh grobov.

Lukrecija Borgia

Zgodovinski roman

12

Baron se je prekrizal. Ragastens je smatral za najmanj vpludnost, da stori po njegovem zgledu; nato je šel za svojim vodnikom, čudeč se laški spretnosti, ki je dajala nasprotniku možnost, da se je kazal arega prijatelja.

Z baronom sta šla po razkošnih stopnicah od rožnatega granita; na vrhu stopnic se je pričlenjala vrsta dvoran, okrašenih nekoliko treznejše, nego so bile dvorane v Palači Smeha. Tako sta dospela do prostorne sobane, kjer je mrgolelo nebroj gospodov v vizenih oblekah, stražnikov in dvorjanov, ki so neprijetno kramljali med seboj.

»Gospodje,« je izpregovoril Astorra s poudarkom, ki je preknil vse razgovore, »dovolite mi, da vam predstavim gospoda viteza de Ragastensa, francoskega plemeniča, ki je prišel v Italijo pokazat nam vsem, kako moramo sukati meč, in je pričel s tem, da je dal meni, nepremagljivemu Astorri, lekcijo, ki jo bom pomnil še dolgo!«

Vsi pogledi so se uprli v viteza: Ragastensa je izpreletelo. Zdelo se mu je, da je slišal v glasu barona Astorre porogljiv poudarek; in v očeh, ki so se obračale proti njemu, se je svetilo zasmehovanje...

Cezar Borgia je bil res pri papežu, kakor je povedal Ragastensu baron Astorra.

Aleksander VI. je bil tiste čase sedemdesetleten stari. Njegov »valujoči in neenaki« obraz je kazal vsa znamenja prekanjenega diplomata.

V njegovem črnem očesu, ki se je včasih razplamtelo v presenetljivi živahnosti, je žarelo ogenj surove zvižaje. Silne in izmučene črte so obtoževale druga drugo na tem obrazu, ki ni kazal starčevske blede, nego je bil kakor opaljen od solnčne pripeke velikih cest.

Aleksandrova rast je bila nekoliko višja od srednje; držal se je ravno, daši se je včasih delal, kakor da sklanja glavo pod težo napornih misli. Bil je stari čudovite mladostne moči. Njegovo špansko pokolenje se je odkrivalo v trdem, ošabnem pogledu, v loku finih in stisnjenih ust, in v obrvih, ki so bile še vedno goste in malone črne.

V trenutku, ko prihajamo k papežu, se je nahajal v nekakšnem oratoriju s strogo opravo; sedel je v širokem naslanjaču z visokim rezljanim hrbtom in baršunastimi blazinami.

Mladi človek, ki se mu je poznalo jedva dvajset let, je stal pred njim, poln spoštovanja, a tudi dostojanstva, in papež je zaključeval razgovor, ki sta ga pričela pol ure prej. Njegove iskrene oči so motrile sliko, ki so jo pravkar obesili na steno. Mladenč je z očitnim nemirnim sledil temu pogledu.

»Čudovito!« je govoril papež. »Čudovito! Rafael, sin moj, velik slikar postaneš... Kaj govorim? Že zdaj spoznavam v tvojih slikah znamenja genija...«

»Vaša Svetost tedaj ni nezadovoljna s to madono?«

»Čudovito, Sanzio! Druga ti ne morem reči... Nežna je... in tako sladka, tako preprosta na tem na-

vadnem stolu... in tako materinska v ljubečem objemu svojih rok! In dete Jezus! Ali si more kdo zasanjati otroka, plemenitejšega in svetejšega v svojem detinstvu? Daj, Rafael, oglasi se pri mojem zakladniku z nakaznico, ki sem ti jo izročil... Toda ves denar mojih blaginjc ne odplača tvojega genija... Siromak sem, peccato! Idi, postani slava naše Italije, Rafael moj!...«

Mladi človek, mladenič vedrega čela in sanjavih oči, ki so se zapirale pod težo kdove kakšne velike misli ali kdove kakšnega neznanega zla, je poslušal vso to hvalo s plemenito preprostostjo. Hotel je oditi, papež ga je iznova pridržal.

»Pa, Vnebohod« je dejal, »kako napreduje?« Rafaelovo lice se je pokrilo s skrbjo; iz njegovih prs se je dvignil vzdih.

»To delo mi jemlje ves pogum,« je dejal zamolklo. »Kdo ve, ali se moji roki kdaj posreči izraziti mojo misel? Kdo ve, ali ne bo čopič, izdajalec mojih sanj?«

»Beži, beži! Pogum, per bacco! Idi, sin moj, ne zadržujem te več... Ah, saj res, še nekaj, mili moj Rafael. Odkod jemlješ svoje modele? Kje nahajaš dovršene krasotice, ki jih slikaš?... Kdo ti je sedel za to madono?... Gotovo je bila visoka dama... Zakaj v vsej vnianosti se razodeva presenetljiva plemenitost.«

»Vaša Svetost naj mi odpusti,« je odvrnil Rafael. »Med visokimi damami ne bi našel te milobe črt, te čiste harmonije obrisov in teh odsevov globoke notranje plemenitosti, kakršna prihaja le iz resnično čistih duš...«

»Kje tedaj, per bacco?...«

»Med narodom!... Med ljudstvom, ki ume ljubiti... ki ume trpeti in ume misliti...«

»Tvoja madona je tedaj...«

»Hči naroda, preprosta fornarina.«

Papež je za minuto globokoumno zaprl oči. Nato je dodal kratko:

»Dobro, Rafael; poznati jo hočem!... Idi zdaj.«

Mladi mož je odšel, začuden in toliko da ne preplašen. Papež pa je upiral oči v Madonno della Sedia** in mrmral:

Da... spoznati to čisto dete!... Obuditi morda še nekaj isker v shlaženem pepelu mojega starega srca!... Ljubiti še enkrat!... Živeti... oh, čeprav le samo še uro; še enkrat, uro ljubezni in slasti!... Ako mi že slika povzroča občutke, ki sem mislil, da so izgubljeni na vekomaj, kaj stori šele živi model!... Fornarina? Magari! Dam ji vojvodstvo in kneževski naslov — potem pač ne bo nevredna leči v posteljo papeža Aleksandra...«

Nato se je stari ozrl proti nekim vratom, rekoč: »Vstopi!«

Vrata so se mahoma odprla. Vstopil je Cezar.

Čudna izprememba se je izvršila na papeževem obrazu. Glava mu je klonila na prsi in na sklenjene roke; zdelo se je, da strašno trpi. Toda nemogoče je bilo reči, ali je njegovo trpljenje telesno ali duševno. Mignil je in Cezar je sedel.

Vojvoda Valentinoški, v oklepu in škornjih, s trdim obrazom, pestjo oprto na mečev ročnik, oko na preži, usta skrivljena v porogljivo nesramnem smehljaju se je silno razlikoval od svojega očeta. Bila sta si nepodobna, kakor vojak in diplomat...

*) Pekarica.
**) Madona na stolu; znana slika Rafaelova.

Papež ga je motril izpod čela, s tenkim pogledom izza stisnjenih vejc. Cezar je trkal s koncem škornja ob preprogo in čakal.

»Torej, sin moj,« je naposled izpregovoril papež, »nima je bila neizmerna bol namenjena... Usojeno mi je bilo, da vidim pasti na koncu svojega življenja svoje dete pod bodalom podlega razbojnika? Najkrotkejšega... morda tudi najboljšega med svojimi otroci!... Ah, jaz nesrečni oče! To je nedvomno kazen, ki mi jo je nebo prihranilo za moje grehe!«

Cezar ni odgovoril besedice. Papež si je obrisal oči; sicer pa ni bilo v njih nobene solze.

»Toda,« je nadaljeval, »moja osveta bo strašna. Ali veš, kakšno kazen je zaslužil morilec? Cezar? Povej, ali veš?«

Cezar se je zdrznil in senca mu je zletela preko čela. Toda vztrajal je v molčanju. Aleksander VI. ga je prijel za roko.

»Hočem, da bodi kazen strašna. Morilec, kdorkoli je, izmed ljudstva ali izmed plemstva, tudi če bi bil kak mogočen gospod, makar da bi bil izmed naših sorodnikov, bo trpel kazen, za katero sem pravkar narokoval povelje: izruvali mu bodo nohte, odrezali jezik ter iztaknili oči; takšen ostane privezan h kolu sramote, dokler ne napoči smrt. Nato mu izdero srce in jetra ter jih vržejo psom, a truplo in pepel trupla... vržejo v Tiberu... Ali se ti zdi to dovolj, Cezar?... Govori!«

Cezar je trdovratno molčal; samo nekoliko bledejši je bil. Papež je povzel:

»Ah, ubogi Francesco! Če pomislim, kako me je posečil še predinočnim, poln življenja in radosti... jaz pa sem mu nasvetoval, da naj se zvečer pozabava pri tvoji sestri Lukreciji... Ah, prokleti nasvet!... Kajti gotovo je, da je bil ubit, ko je odhajal iz Lukrecijine palače... Ubogi Francesco! Tako dober je bil! Tako nežen!... Moje srce krvavi radi njegove smrti... In ti ne plakaš, Cezar?«

Oče in sin sta pogledala drug drugemu na drto oči. In nato je Cezar odgovoril:

»Oče! Samo ker hočem govoriti z vami o resnih rečeh, čakam, da doigrate komedijo...«

»Per bacco! Kaj pomeni to?...«

»To pomeni, da ste srečni zaradi Francescove smrti; če ni res, ne vem, kje mi stoji glava!«

»Oh!... Nesrečni otrok! Kako moreš misliti kaj tako ostudnega! Ti zasramuješ mojo bolešt!«

»Francesco vam je bil na poti, dragi oče,« je povzel Cezar glasneje. »Lopov, podlež, obrekljivec, nevreden imena Borgia, ki ga je nosil, skriven sovražnik vaše slave, vaše veličine in svojega lastnega brata, nezmožen zarotnik, ki ni znal niti ljubiti niti sovražiti, nam je bil le v nečast, oče moj! Njegova smrt je dobrodošla!«

»Zarotnik?... Ti praviš, da je bil zarotnik?«

»To veste vi, oče, enako dobro kakor jaz!«

»Nič ne de! Hudodelstvo je strašno in mora biti kaznovano! Ali me slišiš, Cezar?... Karkoli je tudi utegnil storiti ubogi Francesco proti nam — ne sme se mirno trpeti, da se je živ človek na svetu predrznil položiti roko na člana rodbine Borgia! Strašna kazen mora s svojim zgledom pokazati svetu, da so Borgia nedotakljivi!«

(Nadaljevanje sledi)

Veseličnim priveditvam
v mestu in na deželi priporočam nageljčke in druge cvetlice po solidni ceni. Naročilom v naprej popust. Ivan Jemec, vrtnarstvo, Prešernova ulica. 82

I ali 2 veliki prazni ali meblirani sobi
v sredini mesta oddam v najem event. z vso oskrbo; naslov v upravi. 287

Solnčna ponjava,
ca. 700x220 cm z železnim ustrojem vred, za trgovino, kakor tudi razne izložbene omarice ceneno na prodaj. Vprašati v trgovini Slomškov trg št. 6. 290

Oddam
opremljeno sobo s 1. februarjem. Naslov v upravi lista. 288

Pozor!
Patent posteljni fotel, soliden, praktičen, za vsako sobo uporaben, od 1000 Din naprej pri izumitelju in izdelovalcu B. Jagodič, Rotovski trg 3. 3090

Krasne pletene obleke
v veliki izbiri, po zelo nizki ceni prodaja: Pletarna M. Vezjak, Maribor, Vetrinjska ulica 17. 2319

Prodaj
gramofon in 14 plošč za Din 400.—, Naslov v upravi lista. 275

Pozor!
Hoteli, sanatoriji, šole, uradi, zavodi, kakor tudi privatne hiše dobe lahko proti odškodnini od pondeljka 27. tm. na posodo najnovejšo in najmodernejšo veliko električno Kobalt parketno loščilno ščetko, kakor tudi velik sesalnik prahu. S tem vam je dana prilika, da vaše pohištvo, kakor tudi tla po najnižji ceni in brez truda očistite. Gori navedena predmeta dobi- te v specialni trgovini z barvami, ščetkami in parfumerijo. Weiler Franc, Maribor, Gosposka ulica 29. 249

Mehanična delavnica
za popravila vseh vrst gramofonov, šivalnih strojev, zajamčeno solidne in brezkonkurenčne cene znane tvrdke Justin Gustinčič, Maribor, Tattenbachova 14. Zadostuje dopisnica, da pridem po stroj in gramofon na dom.

Začetnico
za dobrodočo trgovino iščem. Naslov pove uprava »Večernika«. 291

Sveže kislo zelje,
najboljše kakovosti, kakor tudi skisane zeljinate glave za obče priljubljeno »Sarma« priporočila M. Berdajs, Maribor, Trg Svobode. Za odjemalce na debelo posebne cene! 233

Zastore, zavese in posteljna pregrinjala
v zelo okusni izdelavi, kakor tudi perilo za dame, otroke in gospode po meri dobite pri

OLGI RUPNIK
staje za perilo
Maribor, Slovenska ul. 20
Tudi dostavljeno blago se prevzame v delo 68

ODOL
Kalodont, Clorodont, Pebeco i. t. d. nudi najugodnejše in kupi ODOL steklenice. Galanterijska trgovina
Drago ROSINA
Vetrinjska ulica št. 26

Nezgodna, življenska, požarna
in druga zavarovanja urejuje strokovno zavarovalni tajnik K. Kraus, Maribor, Aleksandrova c. 24. Informacije brezplačno. 135

Sportniki!
Drsalke brusni in ponikla najbolje in najceneje, mehanična delavnica Justin Gustinčič, Maribor, Tattenbachova ul. 14.

Brez posebnega obvestila.

+

Potrži neizmerno žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretresujočo vest, da je Bogu Vsemogočnemu dopadlo poklicati k sebi med nebeške krilatce našega nadvse ljubljenega sinka, oziroma brata

Teodora Majdič-a
sina restavratorja »Grajске kleti«

ki je v sredo, dne 29. januarja 1930 po kratki zavratni bolezni v nežni dobi 5 let za vedno zatislil svoje oči.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v petek, dne 31. januarja 1930 ob 15. uri iz mrtvašnice mestnega pokopališča na Pobrežju.

Maribor, dne 29. januarja 1930. 294

Josip in Marija Majdič, starši. — Josip, bratec.

20%
kronske bone kupimo!
Plačamo najvišjo dnevno ceno. Prometna bančna družba, Maribor, Cankarjeva ulica 14

